

Andra söndagen i Fastan

Den kämpande tron

- den arbetande tro

Internationella kvinnodagen onsdag den 8 mars

Global böndag för Burma idag den 12 mars (omnämns endast vid förbönen)

Markus 14:3-9

var är de? vart ska de?

vilka är där? Simon den spetälske.

Kvinnan med Nardusflaskan - vem är hon? Vad vill hon? Vad hoppas hon på?

Markusevangeliet 14:3–9 - (Kvinnan med balsamflaskan)

(1Det var två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Överstepräster och de skriftlärdade sökte efter ett sätt att kunna gripa honom med list och döda honom. 2De sade: "Inte under själva helgen, för då kan det bli oro bland folket.")

Medan han var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud. Några blev förargade och sade till varandra: "Vilket slöseri med balsam. För den oljan hade man ju kunnat få mer än trehundra denarer att ge åt de fattiga." Och de grälade på henne. Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför gör ni henne ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid. Hon har gjort vad hon kunde. I förväg har hon sört för att min kropp blev smord till begravningen. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Hon öppnade dörren till trapphuset där vi båda bodde och överraskades av att jag stod där. Troligen gick hon i helt andra tankar och blev dödsförskräckt när hon såg mig och överraskades. Vi kände ju inte varandra direkt men vi brukade hälsa på varandra, vi bodde ju i samma trappuppgång. Men vid detta tillfälle blir hon så skrämmd så att hon skriker ut i ren skräck över att se mig. Jag hade inget gjort, jag hann inget säga förrän hon såg mig och skrek rakt ut. Tafatt försökte jag be om ursäkt för att jag ändå skrämt henne, fast jag hade ju verkligen inget gjort. Hon var högröd i ansiktet och rusade vidare in till sitt igen utan att kunna formulera något, hon såg ut som hon skämdes när hon rusade förbi mig. Jag stod kvar. Överraskad, skamsen också jag, men ännu mer kände jag mig förnärmad och irriterad över vår gemensamma totala oförmåga att kunna tala till varandra. Vad hade fått henne att bli så rädd? Jag bara stod ju där? Vad gick hon i för tankar när hon öppnade dörren? Vad bar hon med sig för erfarenheter som gjorde att blotta åsynen av en man skrämde henne så? I hennes skrik projicerades dåliga erfarenheter från helt andra tillfällen rakt ut mot mig. Jag var oskyldig och hjälplös. Jag också.

I onsdags, på vägen hem från jobbet kom jag förbi centralen kl fem. Centralhallen var överfull av människor, verkligen fullsmockat och långt mer kvinnor än män. Det var medlemmar i bandet Church of Stonwall som via sin facebookside uppmanat människor att komma dit, och de genomförde en så kallad flash-mob, och de sjöng "I Can't keep quiet" - jag kan inte vara tyst! Nej, varför skulle kvinnor hålla tyst om sina erfarenheter och sina kunskaper?

De hade övat tillsammans med **Kör för alla** med Caroline af Ugglas i Filadelfiakyrkan och uppmaningen hade spridit sig och fått tusentals på plats på Centralen att sjunga och inte vara tysta och för hylla tanken om alla människors lika värde. Alla är vi lika tycket värda.

Ja, det var ju internationella kvinnodagen i veckan som gick. I onsdags. En dag. Varje år har ytterligare 364 dagar. Eller 365, om det är skottår. Därför var denna stora kör, med mest kvinnor, på plats på centralen för att med sång tydliggöra att de inte tänker vara tysta. Alla är lika mycket värda.

Jag tror internationella kvinnodagen behövs.

Men egentligen tycker jag att det är en skam att det ska behövas en särskild dag för att uppmärksamma behovet av det som borde vara det normala varje dag. Det som i grund och botten egentligen är så enkelt - att varje människa respekteras för att hon är en människa. Trots att vi har uppmärksammat detta problem så länge - män får makt, män tar makt, män anser att de ska vara privilegierade framför kvinnor - så behövs en särskild dag för att uppmärksamma att vi äng inte nått målet.

Kyrkan har inte lyckats vara någon riktig föregångare på det här området, även om vi kan hävda goda teologiska skäl och även om det finns några tillfällen i historien då kvinnor och organisationer tagit steg i rätt riktning. Till exempel kan ju nämnas att vid bildandet av den första baptistförsamlingen i Sverige 1848. Då hade fyra män och en kvinna samlats för att i mörkret låta sig döpas i havet i Vällersvik i Halland, i mörkret då det var en olaglig handling att döpas utanför den svenska lutherska kyrkan. De fem kom samman och bildade församlingen och i protokollet skrevs att de alla hade lika "röst och säte" - det gällde alltså både män och kvinnan - Sofia Ulrika Nilsson hette hon. Detta var 1848 och kan sägas vara det första verkligt demokratiskt formade organisationen i Sverige, långt före allmän rösträtt i Sverige.

Men, inte heller dessa baptister, vars rörelse fortsatte att växa och sprida sig över Sverige, lyckades övertygande hålla kvar denna grundprincip om människors lika värde. Många gubbar har varit de som har bestämt att de är de som bestämmer bäst.

Den gången gjorde dessa fem något olagligt enligt svensk lag och det berättas att länsman, alltså polisen, kom i sällskap av kyrkoherden och grep den lilla församlingens ledare. Fängelse och senare utvisning blev domen Sofia Ulrika och hennes man Fredrik som ledde församlingen.

Idag är det länge sedan det var olagligt att bilda församlingar utanför den svenska lutherska kyrkans regi och i vårt land har utvecklat system och lagar för att få tro och uttrycka och organisera oss. Och idag firar vi gudstjänst - helt lagligt - här i Centrumkyrkan och samverkar med den svenska lutherska kyrkan i Farsta. Och prästen heter Ewa. Det är gott. Kyrkan har gjort framsteg och har fler steg att ta.

Jag tror internationella kvinnodagen behövs, för kyrkan och för samhället i stort.

Ett exempel.

Kanske har ni liksom jag sett och hört handbollsspelaren Linnea Claeson på TV den senaste tiden. Hon berättar att sedan hon började spela handboll som elvaåring har hon fått sexuella kommentarer och skamliga förslag från vuxna anonyma män. Idag är hon 25

år och spelar handboll på elitnivå. Hon berättar att hon dagligen får kommentarer om sin kropp, respektlösa frågor och skamliga förslag som inte alls handlar om handboll. Hon säger att hon kan se ett mönster att de matcher som visats på TV så kan hon få 20-30 e-mail från okända män som kommenterar hennes kropp och på vilket sätt de vill utnyttja henne.

Hon har blivit trött på att få dessa mail, sms, och kommentarer och respektlösa frågor och skamliga förslag i sociala medier, men inser att svaret inte kan vara stänga ner, att anpassa sig eller att bli tyst. Nej, hon svarar och skickar också svaren till dessa mäns chefer, eller hem till deras familjer, hon offentliggör deras kommentarer på Instagram.

Ibland skäms jag över att vara man.

Jag skäms när min blotta närvaro kan skrämja slag på en kvinna som kliver ut i samma trapphus som mig. Jag skäms över att vi som kloka människor i ett utvecklat samhälle inte lyckats bättre med att skapa lika rättigheter och möjligheter för alla. Jag skäms som människa när män anser sig ha rätt att få utnyttja andra fysiskt och psykiskt. Självklart ska ingen behöva vara tyst. Självklart ska alla ha samma möjligheter.

Vi män och pojkar har en hel del att ta itu med. Vi alla har en del jobb kvar att göra.

Jag återkommer till allas lika värde och rättigheter, men nu något om Markus evangelium.

— — —

Markus är det av evangelieberättelserna som är mest kortfattat och det tidigast skrivna av de fyra evangelierna. Händelse efter händelse beskrivs i korta meningar, händelse efter händelse, erfarenhet efter erfarenhet beskrivs livet tillsammans med Jesus i korta meningar. Forskare menar det skrevs omkring år 65, så alltså cirka trettio år efter att Jesus var hemma hos Simon den spetske. Därefter skrevs Matteus evangelium, troligen med hjälp av Markus texter i grunden. Sen Lukas som själv skriver att han gjort efterforskningar för att få fram så mycket som möjligt. Johannes evangelium skiljer sig i språk och symbolspråk och hela berättelsen har en annan karaktär då det viktigaste inte verkar vara att redogöra för allt som hänt i kronologisk ordning. Men alla fyra evangelieberättelserna har fokus på Jesus och vad som hände kring honom.

Jag kan nämna att det är många texter från Markus under fastetidens söndagar i år och även i påskens gudstjänster kommer vi att läsa Markus, så förbered dig och läs och meditera över dessa berättelser.

Föreställ dig, du som kan blicka tillbaka trettio år i livet, och tänk igenom hur du skulle vilja skriva ner de viktigaste sakerna som hände under ett givet år. Eller tre år. Visst skulle det vara svårt med detaljerna? och vi skulle säkert kunna ha glömt namnen på någon av dem som var med på en middag. Det är kanske därför Markus skriver ganska kortfattat. Kanske är det därför han skriver "en kvinna" och inte minns hennes namn.

Men, jag tror att vi kan anta att det för Markus var en mycket omtumlande tid och många märkliga händelser Markus och alla de övriga som var med fick vara med om och därför har etsat sig fast i minnet tydligare än vad våra vardagshändelser vanligtvis gör.

Dessutom så kan vi anta att informationsflödet var betydligt mer begränsat för Markus än det är i våra dagar. Ju mer information vi får desto mer tycks vi ju glömma.

— — —

En kvinna utan namn kommer in männens sällskap utan förvarning. Kvinnors frihet var mycket begränsad på den här tiden. I städer lämnade kvinnorna sällan sina hem och när

de gjorde det, för att gå till synagogan eller kanske något som skulle handlas, så gick de i sällskap, aldrig på egen hand, och troligen så täckte de sitt ansikte med en slöja. Bodde de på landet så kanske de hade arbetsuppgifter ute och hämtade vatten men aldrig ensamma. Män tilltalade inte en kvinna utom de som fanns i familjen eller som de kände väl. Flickor gick inte i skola och de deltog inte i den undervisning av torahn ("lagen") som skedde i synagogan. Det gjorde pojkarna. En kvinna tillhörde sin far tills hon blev bortgift och om de blev änkor så togs de hand om av sina söner. En kvinna kunde inte vittna vid en rättegång eller tvist, hennes vittnesbörd ansågs inte tillförlitligt. En man kunde skilja sig eller skaffa flera hustrur men för en kvinna var det hart när omöjligt att skilja sig.

Simon den spetälske bjuder på middag. En kvinna utan namn kommer in männens sällskap utan förvarning. Nu kan vi med hjälp av Johannes evangelium, som också berättar om den här händelsen, få reda på att kvinnan heter Maria (Joh 12:3). Det känns bra att hon i vart fall har ett namn och inte är "en kvinna", en okänd bland andra. De är i byn Betania. Det är var där Jesus gode vän Lazaros bodde, han som hade dött och som Jesus kom och uppväckte från döden. Lazaros hade två systrar som hette Marta och Maria. Kanske är den den Maria som är kvinnan i vår berättelse.

Maria bryter mot en mängd regler och konventioner - så här bör inte en kvinna göra. Så här gör inte en kvinna. Hur tänkte hon? Vad hoppades hon åstadkomma? Vad trodde hon? Var det en planerad handling eller intuitiv handling? Kanske var det en känsla, en idé som kom för henne där hon kände sig manad, nästan tvingad att göra det hon gjorde. Det är så jag tänker mig att det var, det som Markus beskriver i två korta meningar:

"Medan han var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud."

Vi kan ana en viss oro i detta männens exklusiva sällskap hemma hos Simon. Att en kvinna kommer in i rummet och närmar sig hedersgästen, hon bryter sönder flaskan med nardus, och hällde ut alltsammans över hans huvud. En närmast intim handling.

Hon använder en parfymerad lyxolja och smörjer Jesus huvud.

Att smörja någons huvud var en välsignelse och det var den uråldriga symbol som användes när en kung utsågs. Var det det hon gjorde - han smörjde Jesus till kung? Med denna handling så uttrycker hon sin tro att han är Messias, den kung som skulle komma. Men det är inte enbart sin egen tro på detta som hon i så fall uttrycker utan hon använder en symbol som alla förstår.

Det var också brukligt att använda Nardus för smörja en död persons kropp och det är vad Jesus också nämner. ***"I förväg har hon sört för att min kropp blev smord till min begravning"***.

Jesus hade berättat vid några tillfällen tidigare att han skulle bli tillfångatagen och dödas. Lärjungarna och de som var närmast hade svårt att förstå detta. De kunde och ville inte tro det. Maria hade smörjt hans kropp, en intuitiv profetisk handling som bekräftade att hon förstod vilken väg han måste gå. En väg som betydde hans egen död. I hennes perspektiv var nardusflaskan inget övermått på det hon kände för vad Jesus hade gjort och vad han skulle göra.

Några av de män som fanns där beklagar vad de ser som Marias "misstag", hennes slöseri. Nardusoljan kunde ha sålts för 300 denarer, det motsvarade nästan värdet för en arbetares årslön! De är snabba i sitt omdöme. Det är lätt att vara det när man tänker

praktiskt, över en kvinnas handlingar, en kvinna som inte begriper. Männen klagar och har förnuftiga lösningar men Jesus bekräftar henne och tillrättavisar männen som blir förargade.

De fattiga har ni alltid hos er, strax utanför er dörr, på vägen till jobbet, utanför kyrkan och dem kan ni göra gott mot när ni vill, varje dag, säger Jesus.

En god vän och mycket god predikant gav en gång ett gott råd.

Always preach **the gospel** - predika alltid **evangelium**. Alltså, hur svår ett samhälles situation än är så är kyrkans uppdrag att förmedla evangelium, alltså glädjebudskap. När världen går under i korruption, girighet och bedrägerier, när världen håller på att förstöras av lögnare och krig, när vår stad bryts ner av hopplöshet och våld då är vår uppgift att alltid uppmuntra det goda, att sprida kärlek, att älska alla.

Jag har funderat på hur denna text ur Markus kan vara vårt glädjebudskap? Hur kan denna berättelse bekräfta oss i vår uppgift att alltid göra det goda, att sprida kärlek, att älska alla? hur kan denna berättelse om en kvinna som bryter mot sitt samhälles givna föreställningar om vad som är rätt och fel i relationen mellan män och kvinnor, hon som uppfattas som slösaktig vara evangelium för oss?

Jo, just det att hon med sina handlingar ifrågasätter givna konventioner bara för att visa sina kärlek. Öppet visar hon kärlek och uppmuntrar det goda. Och med sin handling i denna givna situation pekar hon samtidigt på en slags brist i samhället, bristen att inte alla människor tas på allvar, att inte alla är lika mycket värda. Och Jesus säger; "Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Det gör vi idag. Vi berättar om henne här idag.

Ingen ska tystas - alla, kvinnor som män - har rätt att tala och uttrycka sig, att tro och visa vad en tror. Inga mäns översitterfasoner ska hindra andra från att göra sin röst hörd. "I Can't keep quiet" - jag kan inte vara tyst!

Detta är *den kämpande tron*, eller ska vi kanske snarare säga detta är *den arbetande tron*. Vi har en uppgift. Vi, alla har en uppgift. Låt tron arbeta genom oss. Så älskade Gud världen - det är också vår uppgift.

Amen

Jonas Thorängen

— — —

Texter årgång III

Jesaja 61:1–3 (läses ej)

Herren Guds ande fyller mig, ty Herren har smort mig. Han har sänt mig att frambära glädjebud till de betryckta och ge de förkrossade bot, att förkunna frihet för de fångna, befrielse för de fjättrade, att förkunna ett nådens år från Herren, en hämndens dag från vår Gud, att trösta alla som sörjer och ge de sörjande i Sion huvudprydnad i stället för aska, glädjens olja i stället för sorgdräkt, lovsång i stället för modlöshet. De skall kallas "rättfärdighetens träd", som Herren planterat för att visa sin härlighet.

Hebreerbrevet 11:23–27

I tro höll Moses föräldrar sitt nyfödda barn gömt i tre månader, eftersom de såg att det var ett vackert barn, och de lät sig inte skrämmas av kungens påbud. I tro vägrade Mose som vuxen att låta sig kallas son till faraos dotter. Han ville hellre fara illa tillsammans med Guds folk än ha en kortvarig glädje av synden. Han såg fram mot lönen som väntade och räknade den smälek som Messias får utstå som en större rikedom än Egyptens skatter. I tro lämnade han Egypten och fruktade inte kungens vrede utan höll ut, därför att han liksom såg den Osynlige.

Markusevangeliet 14:3–9 - (Kvinnan med balsamflaskan)

(1Det var två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Överstepräster och de skriftlärdade sökte efter ett sätt att kunna gripa honom med list och döda honom. 2De sade: "Inte under själva helgen, för då kan det bli oro bland folket.")

Medan han var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud. Några blev förargade och sade till varandra: "Vilket slöseri med balsam. För den oljan hade man ju kunnat få mer än trehundra denarer att ge åt de fattiga." Och de grälade på henne. Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför gör ni henne ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid. Hon har gjort vad hon kunde. I förväg har hon sört för att min kropp blev smord till begravningen. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Psaltaren 130:1–8 - En vallfartssång. (Läses som inledning)

Ur djupen ropar jag till dig, Herre. Herre, hör mitt rop, lyssna när jag bönfaller dig! Om du lade synder på minnet, Herre, vem kunde då bestå? Men hos dig finns förlåtelse, och därför fruktar man dig. Jag väntar på Herren, jag längtar, jag hoppas få höra hans ord. Jag längtar efter Herren mer än väktarna efter morgonen, än väktarna efter morgonen. Hoppas på Herren, Israel, ty hos Herren finns nåd och makten att befria. Han skall befria Israel från alla synder.

Bonusinformation

Byn Betania heter idag el-Azariye på arabiska och ligger i ytterkanten på östra stor-Jerusalem. Den gången var det kanske en timmes gångväg från Jerusalems stadskärna. Idag är gångvägen i det närmaste omöjliggjord på grund av Israels ockupation och den mur som Israel byggt på palestinsk mark (se karta nedan)

<http://www.simoneventurini.com/en/the-house-of-jesus-at-jerusalem/>

Internationella kvinnodagen på Stockholms central

https://www.youtube.com/watch?v=yyx4Lpz_vjg

<http://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-fylls-hela-stockholm-central-av-kvinnor>

